

Yttrande över betänkandet **Moderniserad studiehjälp (SOU 2013:52) U2013/4160/SF**

Nacka kommun har fått möjlighet att yttra sig över betänkandet enligt ovan.

Utbildningsnämnden tillstyrker

- att CSN helt tar över beslut om inackorderingsstöd enligt förslagen i betänkandet
- att reglerna om elevresor ändras enligt förslaget i betänkandet
- att förslagen vad gäller dagliga resor för elever med funktionshinder ändras enligt betänkandet
- att gymnasiebidraget införs
- att reglerna för utbetalning av studiestöd i samband med ogiltig frånvaro ändras

Utbildningsnämnden avstyrker

- förslaget att ändra utbetalning av studiehjälp till omyndiga studenter
- förslaget om avskaffad aktivitetsersättning vid förlängd skolgång

Utbildningsnämnden föreslår att det vidare utreds under vilka omständigheter som föräldrabidraget ska kunna betalas ut till den studerandes föräldrar.

Utbildningsnämndens överväganden

Stöd för inackordering

I dag är ansvaret för inackorderingsstöd delat mellan kommunerna och staten, vilket innebär att elevernas hemkommuner svarar för stödet till elever i skolor med offentlig huvudman och att CSN svarar för stödet till elever i skolor med enskilda huvudmän. Det delade ansvaret innebär att förutsättningarna för rätt till inackorderingsstöd samt storleken på stödet skiljer sig åt. För att få till stånd en likabehandling föreslås att endast en huvudman ska ha ansvaret för inackorderingsstödet, bland annat att villkoren ska vara desamma för elever i kommunala och fristående skolor.

Utbildningsnämnden anser att övervägandena är rimliga och att förslaget gynnar eleverna eftersom det innebär en justering uppåt av bidraget och en mer enhetlig tillämpning. Nacka har haft en mer generös tillämpning av bidraget än vad skollagen kräver och har även beviljat andrahandsmottagna elever stöd till inackordering oavsett vilka yrkesutgångar som erbjuds på framförallt naturbruks- och hantverksprogrammen. I och med att statsbidraget hålls inne och ersättningen i framtiden hanteras via statsbudgeten förväntas inte förslaget medföra några ökade kostnader.

Ändring i lagen om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor.

Kommunerna svarar för kostnaderna för gymnasieelevers dagliga resor mellan bostaden och skolan, oavsett om studierna bedrivs i Sverige eller utomlands. CSN lämnar bidrag för dagliga resor till de elever som har rätt till studiehjälp för studier utomlands. Elever som studerar utomlands har således rätt till bidrag för dagliga resor enligt två olika regelverk. Förslaget om ändring i denna del berör omkring tio elever årligen i Sverige.

Utbildningsnämnden anser att denna förändring av bestämmelserna är rimlig. Dagens situation berör så vitt känt, inte någon elev som är folkbokförd i Nacka.

Stöd för inackordering och dagliga resor för personer med funktionsnedsättning

Utredningens analys av befintliga stödsystem visar att dessa inte alltid är anpassade till den nivå av stöd som det finns behov av och att många elever med funktionsnedsättning har påtagliga merkostnader för måltider och anpassat boende vid en inackorderingssituation. För att elever med funktionsnedsättningar ska kunna välja utbildning på likvärdiga grunder som andra gymnasieelever är det utredarens bedömning att det finns behov av ett kompletterande bidrag till elever som studerar på annan ort och som har merkostnader till följd av sina funktionsnedsättningar.

Utbildningsnämnden tillstyrker förslaget och anser att det är bra att studerande med funktionshinder får samma möjligheter som elever utan funktionshinder att välja skola utanför hemorten.

Gymnasiebidrag ersätter det extra tillägget

Utbildningsnämnden har tagit del av utredningen som pekar dels på att det extra tillägget har betydelse för de resurssvagaste hushållen och att det inte är rimligt med tre ersättningsnivåer som finns inom det extra tillägget idag.

Utbildningsnämnden tillstyrker förslaget att handläggning och utbetalning av det extra tillägget överförs till Försäkringskassan och efter ansökan utgår med en enhetlig ersättning.

Stöd till unga studerande föräldrar

I syfte att göra det möjligt för unga föräldrar att påbörja eller återuppta gymnasiestudier föreslås i betänkandet att ett särskilt bidrag skapas. Det tänkta bidraget utformas som en förstärkning av gymnasiebidraget och avser i huvudsak att täcka den egna och barnets

försörjning. Det ska ge den unga föräldern en ekonomisk standard, som i huvudsak är likvärdig den som ekonomiskt bistånd skulle ha gett.

Utbildningsnämnden tillstyrker förslaget att ett nytt bidrag – föräldrabidrag – tillskapas och att det utbetalas till den studerande själv. Utbildningsnämnden anser att regeringen bör överväga under vilka omständigheter föräldrabidraget ska betalas ut till den studerandes föräldrar.

Nya studerandegrupper i studiestödssystemet

Aktivitetsersättning för förlängd skolgång avskaffas som socialförsäkringsförmån. Rätten till förmån kvarstår tills det att eleven avslutat sina studier om han eller hon har beviljats aktivitetsersättning vid förlängd skolgång innan avskaffandet. Under den tid som aktivitetsersättning för förlängd skolgång lämnas har dessa elever inte rätt till studiemedel.

Utredaren anser att ersättningen är oskälig i jämförelse med andra studerandegrupper men gör ingen djupare analys av varför det är oskäligt för denna grupp. Att denna studerandegrupp skulle vara överkompenserad har inte utretts ordentligt. Utbildningsnämnden avstyrker därför förslaget.

Ogiltig frånvaro

I betänkandet föreslås en ordning som innebär att när en studerande har ogiltig frånvaro, som är

- upprepad och uppgår till minst fyra lektioner under en vecka ska studiebidrag för en vecka inte lämnas,
- upprepad och uppgår till minst sexton lektioner under fyra på varandra följande veckor, ska studiehjälp för fyra veckor inte lämnas,
- sammanhängande och uppgår till minst en vecka ska studiehjälp för fyra veckor inte lämnas

Utbildningsnämnden menar att utredaren inte tillräckligt utrett frågorna kring ogiltig frånvaro vad gäller möjligheter till fusk genom t.ex. felaktig rapportering från föräldrarna. Vårdnadshavarna har möjlighet att medverka till att ogiltig frånvaro blir giltigt genom att rapportera felaktigt, t.ex. rapportera in elever som sjuka trots att de är friska.

Utredarens förslag är begränsat. Det mildrar konsekvenserna av dagens tillämpning när det gäller att dra in studiestöd för elever som är ogiltigt frånvarande, men förändrar inte reglerna på ett mer genomgripande sätt. Utbildningsnämnden anser att det är ett bra förslag att begränsa konsekvenserna av dagens tillämpning när det gäller andra förmåner vilket idag kan påverka resurssvaga hushåll på ett sätt som inte är rimligt. Utbildningsnämnden tillstyrker förslaget och anser att personliga omständigheter bör kunna beaktas och att konsekvenserna av indraget bidrag vid ogiltig frånvaro bör begränsas. Utbildningsnämnden anser dock att utredaren förbisett problematiken kring vårdnadshavarnas delaktighet när ogiltig frånvaro blir giltigt och att denna fråga borde utredas.

Sommarjobb för funktionshindrade elever

En permanent statlig satsning på sommarjobb för studerande ungdomar som fått sin skolgång förlängd på grund av en funktionsnedsättning ska genomföras. Satsningen avser sommarjobb i privat regi, samt hos kommuner, landsting och ideella föreningar. Arbetsförmedlingen kommer att tilldelas ett statligt stöd som sedan fördelas till respektive arbetsgivare i enlighet med ett fastställt ansökningsförfarande.

Utbildningsnämnden tillstyrker förslaget eftersom det bör innebära att flera i denna studerandekategori får sommarjobb.

Utbetalning av studiehjälp

Studiebidrag föreslås som huvudregel utbetalas även till omyndiga studerande. Den studerande bör som en följd av förslaget även ha talerätt i ärenden som rör bidraget. Under vissa förhållanden bör emellertid studiebidraget för omyndiga studerande utbetalas till vårdnadshavare, en socialnämnd eller annan person.

Däremot föreslås inackorderingsstöd för en omyndig studerande även fortsättningsvis betalas ut till den studerandes vårdnadshavare. Reglerna om utbetalning av inackorderingsstöd för omyndiga studerande till socialnämnd, familjehem eller andra personer föreslås bli anpassade så att de bättre stämmer överens med reglerna om utbetalning av barnbidrag.

Utbildningsnämnden har tagit del av utredarens förslag men anser att utredaren inte tillräckligt utrett hur de negativa konsekvenserna av förslaget kan begränsas. Utredaren föreslår visserligen att för att förslaget om utbetalning av studiebidrag till omyndiga studerande medför att ungdomar skuldsätts vid unga år, ska även förslag läggas avseende olika åtgärder för att begränsa antalet återkrav av studiehjälp samt återkravens storlek. Hur dessa förslag och begränsningar ska se ut framgår dock inte tillräckligt tydligt eller hur de kommer att begränsa de negativa konsekvenserna.

Utbildningsnämnden är positiv till att de unga får ett ökat ansvar och instämmer i en del av resonemangen i betänkandet. Betänkandet tar däremot inte tillräcklig hänsyn till att även om studiestödet är riktat till den studerande och inte till familjen, ingår ersättningen i familjens samlade ekonomi och om den studerande inte förmår ta sitt ansvar får förslaget negativa konsekvenser. Principiellt har dagens studerande mycket ansvar för sina studier och att även låta dem ta ansvar för studiebidraget tillför inte mycket ur principiellt perspektiv. Utbildningsnämnden avstyrker därför förslaget.

På Nacka kommuns vägnar

Mats Gerdau
Ordförande för kommunstyrelsen

Susanne Nord
Utbildningsdirektör